

Titel: Vikar i klemme!

Tema: Prekariatet
Fag: Samfundsfag og Erhvervsøkonomi
Målgruppe: Gymnasiale uddannelser (stx, hhx, htx) og voksenundervisning

Data om læremidlet: "Vikar i klemme!", DR2, 29.10.2015, 29 min.

Den globale udvikling på arbejdsmarkedet betyder, at der i fremtiden vil være langt færre fastansatte end vikarer. Det vurderer den engelske økonomiprofessor Guy Standing, der har døbt den nye samfundsklasse "the precariat", fordi deres livssituation er prekær og usikker. Vikariater kan virke spændende, men indebærer rigtig mange negative konsekvenser. Hør danske vikarer, danske vikarbureauer, fagforeningsfolk og arbejdsgivere fortælle om de nye udfordringer på det danske arbejdsmarked.

(Billedet er fra tv-udsendelsen)

Faglig relevans/kompetenceområder

Vejledningen kan understøtte undervisningen i flere af begge fags kerneområder. For udsendelsens konkrete relevans henvises til fagenes aktuelle bekendtgørelser.

Ideer til undervisningen

(Det nedenfor skitserede undervisningsforløb kan følges i sin helhed, men underviseren kan også vælge blot at lade sig inspirere til sit eget undervisningsforløb).

Mens eleverne på klassen i fællesskab ser tv-udsendelsen "Vikar i klemme!", skriver de i stikordsform ned, hvilke forskelle der ifølge udsendelsen er på at være ansat som vikar eller fastansat på det danske arbejdsmarked – forskelle der angår både arbejdsliv og privatliv.

(Underviseren kan også tildele udsendelsen til eleverne, så de før undervisningen kan se den hjemme og skrive stikord ned der – sådan får eleverne tildelt udsendelsen:

<http://wiki.mitcfu.dk/hjaelp-til-streaming/>).

Diskutér udsendelsen kort og overordnet i plenum. Lav en opsummerende liste over de mange forskelle mellem vikarers og fastansattes forhold i et fælles arbejdsdokument – underviseren/en elev er ordstyrer.

Lav 8 grupper, der fyldestgørende besvarer hvert deres arbejdsspørgsmål i relation til tv-udsendelsen (der er udarbejdet et CFU-kapitelsæt til udsendelsen, som kan gøre det lettere at orientere sig i den):

1. Case: elektriker (specielt kapitlerne: 2, 8, 10, 12, 19) – redegør for Andreas Lenskjolds vikarerfaringer og hans holdninger til vikararbejde. Hvorfor har tilrettelæggerne af tv-udsendelsen valgt at fokusere på netop ham?
2. Case: jordemoder (specielt kapitlerne: 8, 13, 14) – redegør for Kirsten Overballes vikarerfaringer og hendes holdninger til vikararbejde. Hvorfor har tilrettelæggerne af tv-udsendelsen valgt at fokusere på netop hende?
3. Fagforeningerne (specielt kapitlerne: 5, 6, 10, 11, 15, 18) – hvad er fagforeningernes holdning til vikaransættelser – og hvorfor? Hvad kan fagforeningerne gøre i den nuværende situation? Kommentér bl.a. den vikar-kampagnevideo, som 3F har lavet
4. Arbejdsgiverne (specielt kapitlerne: 4, 16, 18) – hvordan ser vikarproblematikken ud fra arbejdsgivernes synsvinkel – og hvorfor? Kommentér bl.a. de udtalelser, som Mads Lundbye Hansen fra tænketanken Cepos giver udtryk for
5. Vikarbureauerne (specielt kapitlerne: 2, 4, 11, 16) - hvilken rolle spiller vikarbureauerne på det nye arbejdsmarked? Hvordan fortolker de selv deres rolle? Kommentér bl.a. direktør Jesper Busks udtalelse om, at "jeg er en vare... () ...det er vi jo alle sammen"
6. Staten (specielt kapitlerne: 14, 15, 18, 19) – hvad er flexicurity og Den danske model? Hvordan truer det nye arbejdsmarked med stadig flere vikarer flexicurity og Den danske model? Hvorfor er flexicurity og Den danske model et debattemne i mange andre lande?
7. Vikar vs fastansat (kapitlerne: alle) - Nogle mennesker, fx fra den såkaldt "kreative klasse", vil klart foretrække at arbejde i vikar- eller projektarbejde frem for at være fastansat på livstid i ét og det samme job/firma. Er der nogle fællestræk for disse mennesker? Lav en liste over de fordele, der kan være ved *ikke* at have fast ansættelse. Er det lykken at være fastansat i samme firma og job et helt liv? Ja, for nogle, men hvem er de? Hvem vil bestemt IKKE drage fordel af et dansk arbejdsmarked domineret af vikar-

eller projektarbejde? Lav en liste over de fordele, der kan være ved at have fast ansættelse. Diskutér om og eventuelt hvordan de fastansatte bør vise større solidaritet med vikarerne – om ikke andet så for deres egen fremtids skyld?

8. Begrebet "prekariat" (specielt kapitlerne: 3, 9, 14, 17, 19) - analysér hvad Guy Standing siger i udsendelsen og læs på nettet om begrebet "prekariatet" (the precariat), og hvad det dækker over. Kom bl.a. ind på følgende spørgsmål: Hvilke forskellige undergrupper bliver "prekariatet" udgjort af (fx "salarier", "nostalgics", "atavists" ...)? Er der overhovedet tale om en "klasse" med fælles interesser? Find eksempler på kritik af begrebet "prekariatet" og redegør for kritikens overordnede indvendinger

Diskutér afsluttende i fællesskab på klassen, hvordan/om man i en stadig mere globaliseret verden på et fremtidigt dansk arbejdsmarked, hvor vikar- og projektarbejde er blevet normen, kan sikre en række basale rettigheder som mindsteløn, relativt faste arbejdstider, betalt ferie, barsel, sygefravær, ulykkesforsikring, betalte pauser osv. – vil fagforeninger, arbejdsløshedsunderstøttelse, kontanthjælp, flexicurity m.v. være et levn fra fortiden, eller kan de (delvis) opretholdes i en revideret eller ligefrem helt ny form? Hvor ser I jer selv på det nye arbejdsmarked?

(Billedet er fra tv-udsendelsen)

Supplerende materialer

"Prekariatet" er et uhyre komplekst begreb, der i sin opståen hænger nøje sammen med en række store samfundsmæssige forandringer som globalisering, digitalisering, nyliberalisme m.v. Derfor medfører prekariseringen en meget lang række ændringer i

arbejdstagernes forhold på arbejdsmarkedet og i deres liv som helhed.

CFU har en vifte af tv-udsendelser til streaming, som beskæftiger sig med en række af de meget forskellige og konkrete aspekter af denne prekarisering:

- Danske unge truet af prekarisering: <http://mitCFU.dk/Inkyaa2>
- Prekariseringen og østarbejderne i Danmark: <http://mitCFU.dk/Inkyaah>
- Cases med prekariserede arbejdspladser: <http://mitCFU.dk/Inkyaa8p>
- Robotter og digitalisering overtager jobfunktioner og prekariserer arbejdstagere: <http://mitCFU.dk/Inkyaad>
- Prekariseringen og dens effekter i Sverige: <http://mitCFU.dk/Inkyaan>
- Prekariseringen og dens effekter i Norge: <http://mitCFU.dk/Inky8k5>
- Prekariseringen og dens effekter i USA: <http://mitCFU.dk/Inkyaaap>
- Prekariseringen og dens effekter i Storbritannien: <http://mitCFU.dk/Inkyaaaj>
- Prekariseringen og dens effekter i Tyskland – OBS: uden danske undertekster, så (nok) kun egnet til tværfagligt samarbejde med faget Tysk!: <http://mitCFU.dk/Inkyaab>
- Kan samfundet indrettes helt anderledes, så prekarisering undgås?: <http://mitCFU.dk/Inkyaal>

Overordnet liste med samtlige CFU-tv-poster, der har fået tilføjet emneordet "prekariatet": <http://mitCFU.dk/Inkyaar>

Søg i www.mitcfu.dk på emneordet "prekariatet" (under "Søg i samlingerne" > "Materialer til din undervisning") for at se, om der på dit lokale CFU findes andet materiale end tv-poster om emnet.